

Justitiedepartementet
Diarienummer: KS 2023-1109

Yttrande över “Förstärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende” (SOU 2023:12), Ju2023/00712

Om Forum

Forum - idéburna organisationer med social inriktning är en intresseorganisation för idéburna organisationer med social inriktning i Sverige. Forum verkar för ett samhälle där ett starkt ideellt engagemang och självständiga idéburna organisationer har goda förutsättningar att bidra till och utveckla vårt samhälle, demokrati och välfärd. Forum vill att civilsamhället ses som en central och värdefull del av samhällsutvecklingen. Bland Forums 33 medlemmar finns bland andra kvinno- och tjejjourer, Individuell Människohjälp, Svenska kyrkan, Civilförsvarsförbundet, KFUM och Sensus.

Forum – idéburna organisationer med social inriktning vill härmed lämna följande synpunkter på utredningens förslag.

Sammanfattning

I en tid där det demokratiska utrymmet i stora delar av världen minskar och domstolarnas oberoende hotas välkomnar Forum Kommittédirektivets inriktning. Utvecklingen i omvärlden, men också i Sverige, gör gällande att försvaret av den demokratiska infrastrukturen bör vara av hög prioritet och aldrig tas för givet. Forum tillstyrker därmed grundlagskommitténs förslag på ändringar av formerna för ändring av grundlag. Vi välkomnar också ansatsen att ytterligare stärka skyddet för domstolarnas och domarnas oberoende, men är utan erinran avseende de specifika förslagen.

Särskilda synpunkter på utredningens förslag

6.3.1 Om kvalificerad majoritet vid beslut om grundlagsändring

Enligt förslaget införs det en särskild beslutsregel i regeringsformen enligt vilken det krävs två tredjedels majoritet vid riksdagens andra beslut om ett grundlagsförslag. Detta är något Forum välkomnar och som vi tillsammans med en rad andra civilsamhällesorganisationer argumenterat för inom ramen för civilsamhällets nystartsgrupp för ett nytt samhällskontrakt (Nysta).

6.3.2 Om kворumregler

Kommittén föreslår vidare att kворumregler införs. Det ska ställas krav på att de som röstar för en grundlagsändring också motsvarar en viss andel av riksdagens ledamöter. Ett sådant krav bör gälla vid riksdagens båda beslut. Också detta förslag tillstyrks.

6.3.3 Om att kraven på kvalificerad majoritet och kворum ska gälla vid alla grundlagsändringar

Vi tillstyrker även slutsatsen att kraven på kvalificerad majoritet och kворum ska gälla vid samtliga grundlagsändringar.

6.3.5 Om införandet av en tidsfrist

Forum tillstyrker Kommitténs förslag att det ska införas en regel om att riksdagen måste anta ett grundlagsförslag som vilande senast fyra månader före det mellanliggande valet, och att den så kallade niomånadersregeln dessutom ändras så att det måste gå minst tio månader mellan den tidpunkt då ett grundlagsärende första gången anmäldes i riksdagens kammare och det mellanliggande valet.

6.3.6 Lagrådsgranskning av grundlagsförslag utökas

Forum ställer sig positiva till att Lagrådets granskningsområde utökas så att det blir obligatoriskt att höra Lagrådet över grundlagsförslag om grundläggande fri- och rättigheter.

6.4.2 Om formerna för lagstiftning om trossamfund och grunderna för Svenska Kyrkan som trossamfund

Avseende den del av utredningen som behandlar Svenska Kyrkan och trossamfunden konstaterar Forum att det inte föreslås några förändringar av formerna för lagstiftning om trossamfunden. Detta välkomnas av Forum.

Om domstolarnas och domarnas oberoende

Forum är utan erinran avseende de förslag som presenteras under detta avsnitt, men välkomnar ambitionen att stärka domstolarnas och domarnas oberoende i bred mening.

Stockholm, 2023-08-30

Hannah Kroksson
Ordförande, Forum
